

Muz., 2014(55): 249-254
Rocznik, ISSN 0464-1086

data przyjęcia – 07.2014
data akceptacji – 07.2014

DOI: 10.5604/04641086.1119785

WSPOMNIENIE O DR. WOJCIECHU FIJAŁKOWSKIM

IN MEMORY OF WOJCIECH FIJAŁKOWSKI, PHD

Joanna Paprocka-Gajek

Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie

Abstract: After mourning ceremonies at the St. Anne's Church in Wilanów, Wojciech Fijałkowski, PhD was laid to rest at the local cemetery on Monday, April 14, 2014. We lost a person who had dedicated his heart and professional life to Wilanów Palace and Warsaw for 60 years.

W. Fijałkowski was born on July 4, 1927 in Żychlin. His professional life started at the National Museum in 1948. Delegated to Wilanów Palace by prof. Lorentz in April 1954, he was entrusted with the task of full restoration and opening of a museum. In the years 1955–1964 he was responsible for supervising the regeneration of the historic palace and garden. He retired in 1991.

During his entire professional career Wojciech Fijałkowski was a devoted social activist. He participated in the activities of *Social Fund for the Rebuilding of the Capital* [Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy], *Investment Commission of the Warsaw SFOS Committee* [Komisja Inwestycyjna Komitetu Warszawskiego SFOS], *Warsaw Society of Friends of Fine Arts, National Board of Museum Employees and Restorers of Monuments* [Krajowa Komisja Pracowników Muzeów i Konserwacji Zabytków] by the *Main Board of Trade Unions of Culture and Art Employees* [Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki], *Society of Friends of Warsaw* [Towarzystwo Przyjaciół Warszawy], *Society for Heritage Protection* [Ko-

misja Ochrony Zabytków]. He was the Secretary of Culture Council by the President of the Republic of Poland and a member of the Council for Warsaw Development Program "Warsaw of the 21st Century", President of the Main Board of the Society for the Preservation of Historical Monuments, Vice-President of the Social Committee for Erection of Józef Piłsudski Monument in Warsaw, Vice-President of the Social Committee for the Preservation of Old Powązki, President of the Committee for Erection of Juliusz Słowacki Monument in Warsaw. He was the expert of the Ministry of Culture in the field of regeneration of historical architectural ensembles, organizer of European Heritage Days in Warsaw, associate of the Natolin European Centre, member of the Association of Monument Conservators, honorary member of the Association France-Poland, and member of the Polish National Committees of ICOM and ICOMOS.

For years he was the editor-in-chief of the journal „Ochrona Zabytków” [“Protection of Monuments”], member of the Editorial Board of „Studia Wilanowskie” [“Wilanów Studies”], „Spotkania z Zabytkami” [“Meetings with Monuments”], academic supervisor of the articles series „Biblioteka Towarzystwa Opieki nad Zabytkami” [“The Library of the Society for the Preservation of Historical Monuments”], author of texts in the magazine „Wierzyć życiu” [“Believe with life”].

Keywords: Wilanów, Wilanów Museum, Jan III Sobieski, Wilanów Studies, regeneration.

W deszczowy poniedziałek 14 kwietnia 2014 r., w kościele św. Anny w Wilanowie odbyły się uroczystości żałobne, a następnie na miejscowym cmentarzu pochowany został dr Wojciech Fijałkowski. Pożegnaliśmy człowieka, który przez 60 lat, jak nikt inny, związany był sercem i pracą z Pałacem w Wilanowie i Warszawą.

W młodości harcerz, z wykształcenia historyk sztuki, z zamiłowania warsawianista, z zawodu muzealnik, z powołania nauczyciel wielu pokoleń muzealników i przewodników, uczący szacunku do śladów minionej historii, niestrudzony działacz społeczny na rzecz zachowania polskiego dziedzictwa narodowego i jego dorobku artystycznego, obrońca wielu zabytkowych pomników na stołecznych Starych Powązkach.

Wojciech Fijałkowski urodził się w 4 lipca 1927 r. w Żychlinie na Mazowszu. Najważniejszym doświadczeniem okresu jego młodości było harcerstwo, do którego należał od najmłodszych lat. W dużym stopniu ukształtowało ono jego charakter, postawy i styl życia. Jak mówił jego harcmistrz *z harcerzem ludzom powinno żyć się dobrze* i to przesłanie zapadło na zawsze w serce Wojciecha Fijałkowskiego. I właśnie taki był. Obdarzony głęboką życzliwością do ludzi, wrażliwością, otwartością, znakomitym poczuciem humoru, a jednocześnie w sprawach zawodowych kompetentny, sumienny, wytrwały oraz niezwykle wymagający w stosunku do siebie i innych. W pamięci ludzi, którzy z nim współpracowali, pozostał jako człowiek pogodny, skromny, pracowity, oddany bez reszty temu, co ukochał.

Pracę zawodową rozpoczął już w trakcie studiów na Wydziale Historii Sztuki na UW, które ukończył w 1951 roku. W 1948 r. znalazł się wśród pracowników Muzeum Narodowego, gdzie z czasem, ze względu na zainteresowania architektoniczno-konserwatorskie, przydzielono mu funkcję kustosa parków i budowli zabytkowych należących do MNW. Następnie w kwietniu 1954 r. wydelegowany został przez prof. Stanisława Lorentza do Pałacu w Wilanowie, w celu zorganizowania tam muzeum. W Wilanowie spotkał swoją przyszłą żonę – Janinę, autorkę projektu powstania i współtwórczynię Muzeum Plakatu w Wilanowie, która przez wiele lat pełniła funkcję kuratora tych zbiorów. Ich wspólną miłością była sztuka, muzyka i praca. W chwilach relaksu byli stałymi bywalcami konkursów chopinowskich oraz organizatorami muzycznych spektakli w Wilanowie.

W latach 1955–1964 powierzono Wojciechowi Fijałkowskiemu nadzór nad rewaloryzacją wilanowskiego zabytkowego zespołu pałacowo-ogrodowego. Stan obiektu był katastrofalny i wymagał natychmiastowych interwencji, natomiast możliwości były bardzo ograniczone. Rozpoczynając zmagania z przeciekającymi dachami, pękającymi stropami, zagrzybionymi ścianami, podmokłymi fundamentami, trudno było sobie wyobrazić ile trudu i czasu będzie wymagało przywrócenie blasku perle polskiej architektury barokowej, tak aby zachować ją dla przyszłych pokoleń. Słynne wilanowskie kolekcje sztuki wywiezione zostały przez okupanta, rozkradzione. Od szybkiej reakcji interwencyjnej na płaszczyźnie międzynarodowej zależała skuteczna rewindykacja. Zdezelowane resztki dekoracji i wyposażenia pozostawione w pałacu wymagały natychmiastowego zabezpieczenia i konserwacji. Równocześnie z pracami remontowymi Wojciech Fijałkowski podjął analizę dostępnej dokumentacji archiwalnej dotyczącej historii rezydencji i jej wyposażenia.

Pierwsze wyniki badań dały podstawy do opracowania założeń muzealno-konserwatorskich i ekspozycyjnych łącznie z tworzeniem struktury placówki.

Podjęte z inicjatywy Wojciecha Fijałkowskiego szeroko zakrojone prace konserwatorskie i renowacyjne w pałacu i wokół niego wymagały stworzenia profesjonalnego zaplecza, mogącego sprostać wielorakim wyzwaniom. Powołane zostały działy merytoryczne zbierające i badające dokumentację dotyczącą historii rezydencji i jej kolekcji, pracownie konserwatorskie, do których udało się pozyskać świetnych specjalistów, nawiązano współpracę z cenionymi, wysokiej klasy rzemieślnikami odtwarzającymi detale pałacowego wyposażenia.

Przystosowanie do nowych potrzeb muzealnych zabudowań pałacowych wymagało gruntownej wiedzy zawodowej, umiejętności organizacyjnych, konsekwencji w działaniu, także rozwinięcia programów badawczych, a następnie takich działań technicznych, które pozwalały na przywrócenie pełnej sprawności technicznej i eksploatacyjnej zabytku i jego parkowego otoczenia.

Dnia 12 września 1962 r., po ośmiu latach żmudnych i pracochłonnych działań rewitalizacyjnych, odbyło się uroczyste otwarcie Pałacu Wilanowskiego dla publiczności. W oficjalnej inauguracji brali m.in. udział członkowie najwyższych władz państwowych oraz korpusu dyplomatycznego. Było to, przynajmniej częściowe, ukoronowanie przebytego pierwszego etapu wielkiego wkładu prac Wojciecha Fijałkowskiego.

Plonem dalszych wieloletnich prac badawczych, prowadzonych wraz z gronem współpracowników oraz podczas pełnionej funkcji wicedyrektora w MNW, było wiele wystaw w kraju i za granicą („Kunst des Barock in Polen”, „Kunst in Polen von Mittelalter bis heute”, „Polonia, Arte

e cultura dal medioevo all'illuminismo", „Sztuka realizmu w Polsce”, „Chwała i sława Jana III w sztuce i literaturze XVII–XX w.” – 1983) i konferencji naukowych (m.in. „W 150 lecie śmierci Stanisława Kostki Potockiego” – 1971, „Jan III Sobieski – kultura artystyczna i umysłowa jego czasów” – 1977 oraz „W 175-lecie działalności muzeum w Wilanowie” – 1980).

Jako gospodarz Pałacu w Wilanowie, który zawsze był najbliższy jego sercu, stał się inicjatorem uroczystych obchodów 300-lecia rezydencji, przypadającej w 1977 roku. Na jubileusz złożyły się m.in. przygotowanie w dawnej Oranżerii obszernej, stałej ekspozycji rzemiosła artystycznego z historycznych zbiorów wilanowskich oraz inicjatywa wydawania muzealnego periodyku „Studia Wilanowskie” (dotychczas ukazało się 21 tomów). Wojciech Fijałkowski był jego redaktorem naczelnym w latach 1977–1985, a następnie członkiem kolegium redakcyjnego.

Kolejnym ważnym osiągnięciem naukowo-popularyzatorskim, a zarazem podsumowaniem stanu badań wokół króla Jana III, w ramach obchodów 300-lecia odsieczy wiedeńskiej wypadającego w 1983 r., było zorganizowanie wraz z zespołem we wnętrzach pałacu znaczącej wystawy pt. „Chwała i sława Jana III w sztuce i literaturze XVII–XX w.” Wydany z tej okazji katalog wystawy do dzisiaj zachował istotne walory naukowe.

Przez cały okres pełnienia funkcji zawodowych Wojciech Fijałkowski był niestrudzonym działaczem społecznym. Od 1948 r. brał czynny udział w licznych pracach Społecznego Funduszu Odbudowy Stolicy, sprawując w latach 1964–1966 funkcję przewodniczącego Komisji Inwestycyjnej Komitetu Warszawskiego SFOS. W latach 1973–1980 był prezesem Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie oraz przewodniczącym Krajowej Komisji Pracowników Muzeów i Konserwacji Zabytków przy Zarządzie Głównym Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki. Ponad 30 lat działał w Towarzystwie Przyjaciół Warszawy, a w latach 1983–1993 był członkiem prezydium i przewodniczącym Komisji Ochrony Zabytków.

Po przejściu w roku 1991 na emeryturę czuł się nadal potrzebny Pałacowi i kompetentny. Uczestniczył czynnie w badaniach konserwatorskich, seminariach oraz konferencjach. Zawsze chętnie służył radą i pomocą, udzielał konsultacji z zakresu historii i konserwacji wilanowskiej rezydencji, okraszając spotkania wspomnieniami i anegdotami „z Wilanowa wziętymi”. Z zaangażowaniem służył również swoją wiedzą na zewnątrz, będąc w latach 1993–1995 sekretarzem Rady Kultury przy Prezydencie Rzeczypospolitej i członkiem Rady Programu Rozwoju Warszawy „Warszawa XXI wieku”. W latach 1992–1998 piastował funkcję Prezesa Zarządu Głównego Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, a w okresie 1997–1998 wiceprzewodniczącą Społecznego Komitetu Budowy Pomnika Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie, a także w latach: 2000–2001 wiceprezesa Społecznego Komitetu Opieki nad Starymi Powązkami, 1995–2001 przewodniczącą Komitetu Budowy Pomnika Juliusza Słowackiego na Placu Bankowym. Był rzeczoznawcą Ministerstwa Kultury w dziedzinie rewaloryzacji zabytkowych zespołów architektonicznych. W latach 1993–1994 organizował warszawskie Dni Dziedzictwa Europejskiego. Od 1993 r. był współpracownikiem fundacji Centrum Europejskie Natolin, gdzie pełnił funkcję Przewodniczącego Komisji Rzeczoznawców ds.

Ochrony Zabytków oraz członka rady fundacji. Ponadto był członkiem Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, honorowym członkiem Stowarzyszenia Francja-Polska, członkiem polskich narodowych komitetów ICOM i ICOMOS.

Dr Wojciech Fijałkowski przez wiele lat był niestrudzonym popularyzatorem wiedzy z zakresu ochrony dziedzictwa, redaktorem naczelnym czasopisma „Ochrona Zabytków” (1992–2002) i przewodniczącym rady redakcyjnej „Spotkań z Zabytkami”, opiekunem naukowym publikacji z serii „Biblioteka Towarzystwa Opieki nad Zabytkami”.

Za działalność naukową i popularyzatorską, a przede za książkę *Wnętrze Pałacu w Wilanowie* – pozycję wyróżnioną wśród warszawianów w latach 1977/1978 – otrzymał Dyplom Honorowy Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie oraz Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu m.st. Warszawy.

Za całokształt osiągnięć w dziedzinie muzealnictwa i ochrony zabytków oraz upowszechniania sztuki polskiej w kraju i poza jego granicami został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi oraz Krzyżem Kawalerskim, Oficerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Został także uhonorowany belgijskim Krzyżem Oficerskim Orderu Leopolda, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, a w 2012 r. Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Ponadto otrzymał: Złotą Odznakę Odbudowy Warszawy, Złotą Honorową Odznakę „Za Zasługi dla Warszawy”, Złotą Honorową Odznakę Towarzystwa Przyjaciół Warszawy, odznakę Zasłużony Działacz Kultury oraz Złotą Odznakę za Opiekę nad Zabytkami. Laureat nagrody artystycznej Ministra Kultury i Sztuki w 1973 r. oraz nagrody m.st. Warszawy za szczególne zasługi dla stolicy w 1979 roku.

Dyrektor Pałacu w Wilanowie, Pan Paweł Jaskanis, w trakcie obchodów 85-lecia urodzin dra W. Fijałkowskiego, podkreślał, że tradycje architektoniczne i artystyczne Wilanowa znalazły w Nim niestrudzonego odkrywcę i badacza oraz inicjatora wielu prowadzonych, z sukcesem,

projektów konserwatorskich i wystawienniczych. Ponadto przez lata, poszukując skradzionych w czasie wojny obiektów oraz zabiegając o scalenie i odbudowę kolekcji w jej najwspanialszym kształcie, stał się On wielkim kontynuatorem XIX-wiecznej działalności kolekcjonerskiej Stanisława Kostki Potockiego i pozostałych właścicieli rezydencji.

W jednym z ostatnich wywiadów dr Wojciech Fijałkowski mówił o swoich niezrealizowanych w Wilanowie marzeniach. Pragnął, aby odtworzono barokowy podział i układ dziedzińca, odpowiadający czasom króla Jana III, ustawiono kopie popiersi króla i królowej, zdobiących niegdyś portale nad wejściami do klatek schodowych w wieżach (oryginały znajdują się dzisiaj w Letnim Sadzie w Petersburgu), przywrócono figury Minerwy i Apollina na osi wejścia głównego Pałacu, tak jak to było za pierwszego wystroju Wilanowa. Na koniec

marzył, aby ogrodowi na górnym tarasie, na wprost sypialni królewskich i gabinetu holenderskiego, przywrócono zespół fontann. Jak sam mawiał, w wilanowskim Pałacu najbardziej bliska była mu Wielka Sierń, oraz lubił przechadzać się po alejkach wilanowskiego parku, doglądając jak król swoich włości. Powtarzał wielokrotnie, że z ducha czuł się Sarmatą. Tymi marzeniami Wielki Piewca i miłośnik Wilanowa, dr Wojciech Fijałkowski, jeszcze raz potwierdził, jak bliskie Jego sercu i racjonalnej działalności były sprawy dawnej podwarszawskiej siedziby królewskiej Sobieskich, dla których poświęcił swoje długie i jakże obfite w osiągnięcia i sukcesy życie.

Być może kolejne pokolenie muzealników, dyrekcja oraz pracownicy Muzeum Pałacu Króla Jana III będą mieli możliwość zrealizowania tych wszystkich, jakże słusznych i zgodnych z historią założeń i marzeń.

Bibliografia*

1954

Wilanów. Pałac i ogród. Warszawa 1954.

1955

Plansze w wydawnictwie Sztuka 1955.

Zabytki Warszawy, seria Varsavianów PWN.

1957

Wilanów, w: *Encyklopedia Współczesna*, 1973, fot. Krzysztof Jabłoński, Andrzej Zborski.

1961

Uwagi do pracy H.E. Scholze, „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki” 1961, T. IV, s.71-77.

1962

Wilanów i zespół pałacowo-ogrodowy, Warszawa 1962.

Główne problemy konserwacji i adaptacji zespołu pałacowo-ogrodowego [w Wilanowie], „Ochrona Zabytków” 1962, nr 3, s. 12-25.

Wykaz publikacji i ważniejszych artykułów dotyczących Wilanowa i jego konserwacji za okres od 1946 do 1961 r., „Ochrona Zabytków” 1962, nr 3, s. 115-116.

[Wspólnie z S. Kiliszkiem], *Metody i sposoby konserwacji wystroju rzeźbiarskiego [stosowane przy konserwacji zespołu wilanowskiego]*, „Ochrona Zabytków” 1962, nr 3, s. 65-76.

1963

King Sobieski's Most durable victory, fot. E. Kossowski, „Poland” 1963, nr 7, s. 20-25.

Jan Sobieski's dauerhaftester Sieg, fot. E. Kossowski, „Polen” 1963, nr 5, s. 20-25.

Najtrudniejsze zwycięstwo Jana Sobieskiego, fot. E. Kossowski, „Polska” 1963, nr 5, s. 20-25.

1964

Galerie Sarmate, „La Pologne” 1964, nr 3, s. 21-25.

Galeria Sarmacka, fot. E. Kossowski, „Polska” 1964, nr 3, s. 21-25.

Sarmatian Gallery, fot. E. Kossowski, „Poland” 1964, nr 5, s. 21-25.

[Wspólnie z H. Kondzielą] *Die künstlerische Tätigkeit Andreas Schluters in Polen Wilanów*, Warszawa 1964.

Muzeum w Wilanowie, „Muzealnictwo” 1964, nr 12, s. 40-63, il., rés.

1965

L'arte e gli artisti italiani alla corte di Jan III Sobieski, „Polonia – Italiana” 1965, s. 84-116,

Wilanów[wersja angielska], Warszawa 1965.

Wilanów: pałac, ogród, zbiory artystyczne, Warszawa 1965.

1966

Vilijanov, Warszawa 1966.

Wilanów, fot. A. Zborski, K. Jabłoński, Warszawa 1966.

Wilanów [wersja francuska], Warszawa 1966.

160 lat Muzeum w Wilanowie, „Stolica” 1966, nr 6, s. 8-9.

1967

Klejnoty Wilanowa, „Stolica” 1967, nr 24, s. 4-5.

Le Musee de Wilanow, „Museum” 1967, vol. 20, nr 2, s. 102-108.

Łazienka Marszałkowej Lubomirskiej w Wilanowie, „Stolica” 1967, nr 14, s. 8-9.

Royal residence at Wilanów, fot. B. Seredyńska, „Bulletin of Polish Chemical Industry and Trade” 1967, s. 31-37.

Ogród w Wilanowie, „Stolica” 1967, nr 37, s. 8-9.

Wilanów, Warszawa 1967.

1968

Wilanów, Warszawa 1968.

1969

Wilanów: pałac, ogród, zbiory artystyczne, Warszawa 1969.

Łazienka wilanowska marszałkowej Izabeli Lubomirskiej, w: *Muzeum i Twórca. Studia z historii sztuki ku czci prof. Dr Stanisława Lorentza*, 1969, Warszawa, s. 251-275.

* Serdecznie dziękuję za pomoc w skompletowaniu dorobku dr. W. Fijałkowskiego następującym osobom: Pani Marii Sołtysiak z redakcji „Muzealnictwa” oraz Agnieszce Kasprzak Miler reprezentującej Społeczny Komitet Opieki nad Starymi Powązkami, a także I. Ochockiej, K. Nowek i M. Wasilewiczowi. Ponadto dr W. Fijałkowski publikował w periodyku „Wierzyć życiem”, który nie został ujęty w poniższym zestawieniu, ze względu na brak kontaktu z redakcją.

1971

Morysin, „Stolica” 1971, nr 4, s.4-5.
Muzeum w Wilanowie i jego związku z Warszawą, „Komunikat SARP” 1971, nr 1-2, s. 27-30.

1972

Wilanów, fot. K. Jabłoński, 1972.
Cmentarz wilanowski, „Stolica” 1972, nr 44, s. 1.

1973

Wilanów, Warszawa 1973.
Wilanów, fot. K. Jabłoński Warszawa 1973.
Wilanów, fot. K. Jabłoński, A. Zborski, Warszawa 1973.
Wilanów [wersja niemiecka], Warszawa 1973.
Wilanów [wersja rosyjska], Warszawa 1973.
Wilanów [wersja angielska], Warszawa 1973.

1975

[Wspólnie z J. Cydzikiem] Wilanów, Warszawa 1975.

1977

Jan III Sobieski i jego mecenas artystyczny, „Studia Wilanowskie” 1977, T. I, s. 7-61.
Dreihundert Jahre konogliche Residenz in Wilanów, „Cahiers Europeens Heft Notes from Europe” 1977, nr 2, s. 6-18.
300 lat Wilanowa: królestwo i sielsko, „Polska” 1977, nr 4, s. 26-27.
Wnętrze Pałacu w Wilanowie, Warszawa 1977.
[Wspólnie z J. Ślizinskim] 300 Jahre Königsschloß Wilanów, „Osterreich Polen” 1977, nr 2, s. 20-21.
[Wspólnie z J. Ślizinskim] Wielkie gody Wilanów, „Osterreich Polen” 1977, nr 2, s. 20-21.
Wielkie gody Wilanowa, „Przyroda Polska” 1977, nr 7/8, s. 10-12.

1978

Wilanów le palais et le parc, Kraków 1978.
Wilanów: pałac i ogród, Kraków 1978.
Wilanów: dworzec i sad, Kraków 1978.
Wilanów Palast und Garten, Kraków 1978.
Wilanów the palace and garden, Kraków 1978.
[Wspólnie z I. Voise] Portrety polskie w galerii wilanowskiej, Kraków 1978.
[Wspólnie z J. Cydzikiem] Wilanów, Warszawa 1978.

1979

Mało znana karta z działalności Adama Kochańskiego na dworze Jana III w Wilanowie, „Studia Wilanowskie” 1979, T. V, s. 5-15.
Brama królewska w Wilanowie i jej program ideowo-artystyczny, „Studia Wilanowskie” 1979, T. V, s. 17-33.

1980

Niezwykła „Porta Triumphalis” Jana III Sobieskiego, „Sobótka” 1980, nr 2, s. 303-310.

1983

Wilanów, Warszawa 1983.
Wilanów: Rezydencja króla zwycięzcy, Kraków 1983.
Artystyczne zbiory Wilanowa, wstęp W. Fijałkowski, katalog I. Malinowska i in., Warszawa 1982 – omów. E. Popowska, „Muzealnictwo” 1983, nr 26/27, s. 173.

1984

Szlakiem Jana III Sobieskiego, PTTK, 1984 Wilanów, Warszawa 1984.
Ekspozycja „Chwały i sławy Jana III” w Pałacu Królewskim w Wilanowie, „Muzealnictwo” 1984, nr 28/29, s. 4-16, il., rés.

1985

John III Sobieski and his Cultural Patronage, „Studia Wilanowskie” 1985, T. XI, Special Volume VOL.I, p. 11.
A Little Know Fact from the Work of Adam Kochański at the Court of John III at Wilanów, „Studia Wilanowskie” 1985, T. XI, Special Volume VOL. V, p. 40.
The Royal Gate at Wilanów and Its Artistic and Ideological Expression, p. 42.
The Museum Residence at Wilanów: Its Origin, Historic and Modern Attitude to Tradition, „Studia Wilanowskie” 1985, T. XI, Special Volume VOL.VI, p. 51.
Wilanów dawny i współczesny, Warszawa 1985.

1986

The Residence-Museum at Wilanów, „The International Journal of Museum Management and Curatorship” 1986, s. 109-126.
Irena Malinowska (1913–1985) [wspomnienie pośmiertne], oprac. W. Fijałkowski, „Muzealnictwo” 1986, nr 30, s. 115-116, il.

1988

Wilanów, Kraków 1988.
Rozmowy o muzeach, wystawach i ... muzeologii [z W. Fijałkowskim, ks. A. Przekazińskim i B. Mansfeldem] rozmawiała M. Guzowska, „Muzealnictwo” 1988, nr 31, s. 71-78.

1990

Szlakiem warszawskich rezydencji i siedzib królewskich, Warszawa 1990.
Wilanów [wersja francuska], Warszawa.

1993

Barokowe ogrody, „Spotkania z Zabytkami” 1993, nr 11, s. 6-10, ilustr.
Książę Profesor Janusz Stanisław Pasierb, „Ochrona Zabytków” 1993, nr 4, s. 367.

1994

Niefortunny dar, „Spotkania z Zabytkami” 1994, nr 5, s. 20-21, ilustr.
Pomnik historii, „Ochrona Zabytków” 1994, nr 3-4, s. 239-243.
Towarzystwo Opieki nad Zabytkami – spadkobierca i kontynuator działalności TOnZP, „Ochrona Zabytków” 1994, nr 1, s. 45-48.

1995

Maria Charytańska (1920–1995), „Ochrona Zabytków” 1995, nr 1, s. 121.
Ochrona przeciwpożarowa obiektów zabytkowych. II Międzynarodowe Sympozjum w Krakowie, „Ochrona Zabytków” 1995, nr 1, s. 116-117.

1996

Ogród królewski w Wilanowie i jego współczesna rewolucja, „Ochrona Zabytków” 1996, nr 2, s. 109-125.

1997

Królewski Wilanów, Warszawa 1997.
Wilanow's 300 years, w: Holidays in Poland, Warszawa 1977, s. 6-8, 10-11.
Dni Dziedzictwa Europejskiego w Warszawie, 21-22 września 1996, „Ochrona Zabytków” 1997, nr 2, s. 150-154.

1998

Nekropolie wilanowskie – historia, problemy konserwatorskie, „Ochrona Zabytków” 1998, nr 3, s. 218-227.
Non omnes res perditae sunt. O ogrodach barokowej Warszawy, „Ochrona Zabytków” 1998, nr 4, s. 333-350.

Problem ekologicznego zagrożenia Wilanowa, „Ochrona Zabytków” 1998, nr 1, s. 14-20.

1999

Cmentarz Powązkowski; Pomnik historii kultury narodowej, w: *Nasza Pamięć 25 lat odnowy Starych Powązek*, Społeczny Komitet Opieki nad Starymi Powązkami, Warszawa 1999, s. 11-41.

Epitafium dla Gucina, „Ochrona Zabytków” 1999, nr 2, s. 127-132.

Natolin, jego przeszłość, rewaloryzacja i rozbudowa, „Ochrona Zabytków” 1999 nr 1, s. 1-9.

2000

Cmentarz Powązkowski w Warszawie, „Ochrona Zabytków” 2000, nr 3, s. 223-233.

2001

Feci, quod potui, faciant meliora potentes [o Muzeum Pałacu w Wilanowie], „Muzealnictwo” 2001, nr 43, s. 179-182, sum.

2002

[Wspólnie z J. Krawczykiem] *Wilanów dawny i współczesny*, Warszawa 2002.

Wstęp w: *Cmentarz Powązkowski w Warszawie*, Społeczny Komitet Opieki nad Starymi Powązkami im. Jerzego Waldorffa, Warszawa 2002.

Dziedzictwo i jego ochrona na kongresie Kultury Polskiej, „Ochrona Zabytków” 2001, nr 1, s. 109-110.

2009

O kościołach św. Anny w Wilanowie, „Studia Wilanowskie” 2009, T. XVI, s. 5.

2010

Z dziejów szpitala św. Aleksandra i Domu Doktora w Wilanowie, „Studia Wilanowskie” 2010, T. XVII, s. 5.

2011

Nowe spojrzenie na sprawę wystroju artystycznego elewacji pałacowych w Wilanowie w XVII stuleciu, „Studia Wilanowskie” 2011, T. XVIII, s. 15.

Vademecum Wilanowa, Warszawa 2011.

2012

W Wilanowie wszystko jest mi bliskie. Księga jubileuszowa Wojciecha Fijałkowskiego, Warszawa 2012.

2013

Cmentarz Powązkowski pomnik historii kultury narodowej, w: *Nasza Pamięć. 25 lat odnowy Starych Powązek*, Społeczny Komitet Opieki nad Starymi Powązkami, Warszawa 2013, s. 11-41.

Streszczenie: W poniedziałek 14 kwietnia 2014 r. w kościele św. Anny w Wilanowie odbyły się uroczystości żałobne, a na miejscowym cmentarzu pochowany został dr Wojciech Fijałkowski. Pożegnaliśmy człowieka, który przez 60 lat, jak nikt inny związany był sercem i pracą z pałacem w Wilanowie i Warszawą.

W. Fijałkowski urodził się 4 lipca 1927 r. w Żychlinie. Pracę zawodową rozpoczął w 1948 w strukturze Muzeum Narodowego. W kwietniu 1954 r. wydelegowany został przez prof. Lorentza do Pałacu w Wilanowie, w celu jego pełnej odbudowy i zorganizowania tam muzeum. W latach 1955–1964 powierzono mu nadzór nad rewaloryzacją zabytkowego zespołu pałacowo-ogrodowego, w roku 1991 przeszedł na zasłużoną emeryturę.

Przez cały okres działalności zawodowej Wojciech Fijałkowski był niestrudzonym działaczem społecznym. Brał udział w pracach Społecznego Funduszu Odbudowy Stolicy, Komisji Inwestycyjnej Komitetu Warszawskiego SFOS, Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie, Krajowej Komisji Pracowników Muzeów i Konserwacji Zabytków przy Zarządzie Głównym Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki, Towarzystwie Przyjaciół Warszawy, Kom-

sji Ochrony Zabytków. Był sekretarzem Rady Kultury przy Prezydencie Rzeczypospolitej i członkiem Rady Programu Rozwoju Warszawy „Warszawa XXI wieku”. Piastował funkcję Prezesa Zarządu Głównego Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, wiceprzewodniczącego Społecznego Komitetu Budowy Pomnika Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie, wiceprezesa Społecznego Komitetu Opieki nad Starymi Powązkami, przewodniczącego Komitetu Budowy Pomnika Juliusza Słowackiego w stolicy. Był rzeczoznawcą Ministerstwa Kultury w dziedzinie rewaloryzacji zabytkowych zespołów architektonicznych. Organizatorem warszawskich Dni Dziedzictwa Europejskiego. Współpracownikiem fundacji Centrum Europejskie Natolin, członkiem Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, honorowym członkiem Stowarzyszenia Francja-Polska oraz członkiem polskich narodowych komitetów ICOM i ICOMOS.

Przez wiele lat był redaktorem naczelnym czasopisma „Ochrona Zabytków”, członkiem rady redakcyjnej „Studiów Wilanowskich”, „Spotkań z Zabytkami”, opiekunem naukowym publikacji z serii „Biblioteka Towarzystwa Opieki nad Zabytkami”, autorem tekstów w periodyku „Wierzyść życiem”.

Słowa kluczowe: Wilanów, Muzeum w Wilanowie, Jan III Sobieski, Studia Wilanowskie, rewaloryzacja.

dr Joanna Paprocka-Gajek

Historyczka sztuki, starszy kustosz Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie; pełni rolę opiekuna zbiorów sreber, platerów, brązów złoconych i oświetlenia; laureatka nagród za publikacje poświęcone historii warszawskiego platernictwa; zainteresowania naukowe i publikacje skupiają się wokół historii kultury materialnej XVIII i XIX w. oraz obyczajów wokół stołu; email: jpaprocka@muzeum-wilanow.pl